

DATUM
2020-06-30

Ola Andersson

Till
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
peter.wollberg@regeringskansliet.se

Yttrande över

Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess SOU 2020:24 **Dnr S2020/03728/SF**

Ärendet

Nationella Nätverket för Samordningsförbund (NNS) har fått tillfälle att yttra sig över utredningen, Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess, SOU 2020:24

NNS vill inledningsvis kommentera avsnittet, (7.3.1) som beskriver samordningsförbunden och där det i utredningens slutsatser framgår att

- Inriktningen mellan förbunden skiljer sig åt
- Det finns en risk att individer som är i behov av samordnade insatser inte får likvärdigt stöd
- Insatser som har goda resultat integreras inte i ordinarie verksamhet.

Samordningsförbundens uppgift är att stödja samverkan och finansiera åtgärder för individer i behov av samordnade insatser. Grunden för samordningsförbund är att det finns ett antal medborgare som inte får sina rehabiliteringsbehov tillgodosedda då myndigheter har svårigheter att organisera sig kring individer som är aktuella hos flera myndigheter. Det innebär att samordningsförbunden ska bidra till att individer som inte får tillgång till insatser som de är i behov av och har rätt till får detta stöd.

Principen för hur detta stöd ska utformas ligger mycket nära det som Michael Marmot benämner ”Proportionell universalism”. Begreppet proportionell universalism lanserades av WHO för cirka tio år sedan. Det innebär att insatserna är universella men de ska vara anpassade och utformade så att de bättre motsvarar olika människors och grupperns behov. Genom att anpassa utformningen av generella välfärdsinsatser bidrar det till ökad jämlikhet. För att en insats ska vara universell behöver den utformas så att den verkligen når ut till de målgrupper eller de områden den riktas till. Här bidrar samordningsförbunden till att utforma insatserna utifrån lokala förutsättningar dvs det

proportionella. Samordningsförbundens yttersta mål är att stödja individer till självförsörjning. När detta sker genom att myndigheterna organiseras efter individens behov och samhällets nytta ökar också tilliten till vårt välfärdssystem.

Att insatser som har goda resultat inte integreras i ordinarie verksamhet är ett komplicerat påstående och som bottnar i en bild av att samordningsförbunden ska utveckla nya sätt att arbeta som därefter ska införas i myndigheterna. Det finns inte utrymme här att utveckla problemet men NNS vill mycket kort framföra följande: Samordningsförbunden kan beskrivas som en struktur som ska hantera strukturella problem t ex målkonflikter, oklara ansvarsområden, bristande kompetens samt frågor som handlar om ekonomistyrning och revir. Genom att samordningsförbunden skapar förutsättningar för att hantera och undanröja dessa hinder kring individen undanröjs dessa problem. Genom långsiktigt stöd från samordningsförbunden kan dessa insatser också bli ordinarie verksamhet.

Med ovan sagt delar NNS inte utredarens slutsatser när det gäller vilken roll samordningsförbunden kan spela vid stödet för återgång till arbete.

Utredningens Rekommendationer:

8.1 Sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessens syfte

NNS tillstyrker

Att det med sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen ska avses den process som börjar då individens arbetsförmåga blir nedsatt på grund av sjukdom och pågår till dess att individen återfått arbetsförmåga och därmed kan återgå i, eller kan söka, arbete eller då det konstateras att arbetsförmåga inte kan återfås.

Att sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessens syfte ska vara att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete.

NNS anser det angeläget att det finns en samsyn mellan de ingående parterna på vad som omfattas i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen. NNS anser också att det tidiga och förbyggande arbetet ska kunna ingå i denna process.

8.2 Uppdrag att samverka för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess

NNS tillstyrker

Att Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap ges i uppdrag att samverka för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess i syfte att stödja individen att återfå arbetsförmåga så att hen kan återgå i, eller söka, arbete.

Ola Andersson

070 – 305 27 55

Ola.andersson@finsam.goteborg.se

www.nnsfinsam.se

Att Försäkringskassan ges i uppdrag att samordna samverkan mellan aktörerna för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess med syfte att individer ska återfå arbetsförmåga och kunna återgå i, eller kunna söka, arbete. Med sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessens aktörer avses Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljökunskap, SKR som företrädare för hälso- och sjukvård och för socialtjänsten, SKR, Arbetsgivarverket och Svenskt Näringsliv som företrädare för arbetsgivarna, samt företrädare för Nationella rådet för finansiell samordning. Även fackförbunden LO, TCO och Saco ska medverka i samverkan.

NNS anser att det i uppdragen också ska anges att samverkan ska inkludera samordningsförbunden. NNS som anser också att NNS som medlemsorganisation bör vara företrädd i den myndighet- och partssamverkan som föreslås. NNS har en roll (liksom SKR) av att företräda samordningsförbunden exempelvis vid remissvar till regeringen, som detta, vilket Nationella Rådet inte har.

8.3 En gemensam digital yta för planering i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen

NNS tillstyrker

Att förutsättningarna för att dela den planering, de åtgärder och de beslut som rör en individs sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess, digitalt mellan aktörerna i processen bör utredas.

NNS anser att utredningen också bör beakta hur de digitala mötena berör framförallt individer som har svårt att komma till tals och behöver ett personligt möte. NNS anser att det i vissa fall behöver göras individuella bedömningar av hur kommunikationen ska ske mellan Försäkringskassan och individen. Det är därför angeläget att kommunikationsmedlen inte blir begränsade till endast ett sätt utan att det finns möjlighet till flexibilitet.

8.4 Bättre stöd till individer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen oavsett behov av att få rehabiliterande insatser samordnade

NNS tillstyrker

Att Försäkringskassan ges i uppgift att bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen genom att förmedla information om individens sjukskrivningsärende mellan aktörer muntligt eller skriftligt, samt ansöka om förmåner i rätt tid och på rätt sätt.

Ola Andersson

070 – 305 27 55

Ola.andersson@finsam.goteborg.se

www.nnsfinsam.se

NNS anser också att innebörden av Försäkringskassans samordningsansvar behöver förtydligas ytterligare.

8.5 Stärkta drivkrafter för arbetsgivare

NNS tillstyrker

Att arbetsgivares drivkrafter för förebyggande arbete och stöd för återgång i arbete behöver stärkas. Regeringens tidigare förslag om ekonomiska drivkrafter genom utökad kostnadsansvar för arbetsgivare (Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna) bör därför övervägas på nytt och kompletteras med en utredning om redovisningsskyldighet av ekonomiska kostnader för ohälsa och sjukfrånvaro. Utredningen ska ge svar på hur sådan redovisningsskyldighet kan utformas och om redovisningsskyldighet kan komplettera (eller ersätta) regeringens tidigare förslag om ekonomiska drivkrafter.

8.6 Konsultation av expert vid bedömning av arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete

NNS tillstyrker

Att arbetsgivaren ska, när en plan för återgång i arbete tas fram, konsultera en expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering som stöd i en kvalificerad bedömning om vilka insatser som behöver genomföras på arbetsplatsen för att ge individen stöd att återgå i arbete. Arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertresurs bör regleras i 30 kap. 6 § socialförsäkringsbalken.

Inom samordningsförbunden finns erfarenheter av att bygga upp stödstrukturer för arbetsgivare som syftar till återgång eller omställning. NNS ser därför positivt på rekommendationen och ser samtidigt att samordningsförbundens struktur kan användas vid uppbyggnad av dessa insatser.

8.7 En förvaltning av kunskapsområdet arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete

NNS tillstyrker

Att myndigheten för arbetsmiljökunskap ges i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete.

Ola Andersson

070 – 305 27 55

Ola.andersson@finsam.goteborg.se

www.nnsfinsam.se

8.8 Ett utvecklat samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för att möta individers behov av stöd

NNS tillstyrker

Att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen vidareutvecklar sin samverkan för att:

- Ge fler individer stöd genom rehabiliteringssamverkan mellan myndigheterna.
- Ge individer som har nedsatt hälsa, men som av Försäkringskassan bedöms ha arbetsförmåga och därmed inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen, ett bättre stöd för att de ska kunna tillvarata sin arbetsförmåga.
- Ge alla individer som kommer från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen, information om vilka krav de behöver uppfylla för att deras sjukpenninggrundande inkomst ska vara fortsatt skyddad.

NNS anser att frågan *hur* den aktuella informationen hos Arbetsförmedlingen om en individs arbetsförmåga ska vägas in i Försäkringskassans bedömning om arbetsförmågans nedsättning när individen ansöker om sjukpenning behöver klargöras/utredas ytterligare.

8.9 Ett förbättrat stöd till individer som har medicinska begränsningar, som saknar sjukpenninggrundande inkomst och som uppbär försörjningsstöd

NNS avstyrker

Att en utredning ges i uppdrag att se över hur ett utökat ansvar ska kunna åläggas socialtjänsten gällande de individer som har medicinska begränsningar, saknar SGI och uppbär försörjningsstöd, och hur ett sådant utökat ansvar ska finansieras. Socialtjänstens utökade ansvar bör omfatta att:

- Bedöma individers medicinska begränsningar i relation till aktivitet eller till att kunna söka arbete.
- Samordna insatser för att individer ska återfå arbetsförmåga och kunna söka arbete.

NNS anser att en utredning behövs men med en bredare ansats dvs att identifiera vem som är mest lämpad att ha ett utökat ansvar gällande de individer som har medicinska begränsningar, saknar SGI och uppbär försörjningsstöd.

Utredningen bör också omfatta samordningsförbundens möjlighet att ha en aktiv roll i den samverkan som behövs kring individen. Samordningsförbunden ska utgå från lokala behov och anpassa insatserna efter lokala förutsättningar vilket inte överensstämmer med utredningens förslag om att lägga ett generellt uppdrag till samordningsförbunden om att i hela landet införa likvärdiga och evidensbaserade insatser. Ska detta genomföras bör detta uppdrag läggas utöver samordningsförbunden nuvarande uppdrag och då med en särskild finansiering.

Ola Andersson

070 – 305 27 55

Ola.andersson@finsam.goteborg.se

www.nnsfinsam.se

8.10 Utbyte av medicinska uppgifter i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen bör utredas

NNS tillstyrker

Att det bör utredas hur hälso- och sjukvårdens lämnande av medicinska uppgifter inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas.

Marie Svensson

Ordförande

Nationella Nätverket
för Samordningsförbund

Ola Andersson

070 – 305 27 55

Ola.andersson@finsam.goteborg.se

www.nnsfinsam.se